

Basında Matematik

Matematik Bitti!

(Hürriyet, 27 Nisan 2003)
Galatasaray teknik direktörü Fatih Terim, futbolda hesap yapılmayacağını söyledi, “Bu saatten sonra kazanacaksın, başka yolu yok. İyi futbol inancımı artırdı,” dedi.

Şampiyonluk yolunda hesaba ihtiyaç duymadıklarını açıklayan Fatih Terim, “Benim matematiğim zayıftır” dedi. Bu saatten sonra kazanmaktan başka şanslarının olmadığını açıklayan Terim, “[...] Futbolda hesap yapılmaz. Puan kaybederseniz, rakibiniz şampiyonluğa yaklaşır. Her maçı kazanmak isteyen bir Galatasaray’ın kesinlikle matematiksel hesaplara ihtiyacı yoktur” dedi.

MD: Fatih Terim’e üç puanlık bir sorumuz var: Bir şampiyonada ikinciye geçerseniz kaçınıcı olursunuz?

Matematikle Omlet Tarif

(Radikal, Mart 2003)

LONDRA – Omleti havada çevirmek yetenek değil matematik istiyor. Britanya’daki Leeds Üniversitesi öğrencileri, 10 hafta deney yapıp, omlet çevirme formülünü geliştirdi: Kişisel omlet atış hızı, π sayısının kare kökü alınıp yerçekimi kuvvetiyle çarpıldıktan sonra, tavanın merkeziyle dirsek arasındaki mesafenin dört katına bölünerek bulunur. Omleti atarken tavanın merkeziyle dirsek arasındaki mesafe de önemli... (aa)

MD: Hazır eliniz metreye değmişken, tava’nın merkeziyle dirsek arasındaki mesafesini hesaplarken, tavan’ın dirsekle mesafesini de hesaplaywerin, gerekebilir...

Park Etmenin “Matematik” Formülü

(Milliyet, 21 Nisan 2003)

Londra – Kim demiş kadın şoförler arabalarını iki araba arasındaki boşluğa park edemez diye! Bu gözlem artık mazide

kalacak. Çünkü İngiltere’deki Surrey Üniversitesi Matematik Kürsüsü profesörlerinden Rebecca Hoyle, bir Volvo Station’ın minik bir boşluğa park edilmesini sağlayan matematik formülü geliştirdi ve kadın sürücülerini büyük bir dertten kurtardı.

OTOMOBİL sigortası yapan “Ensure” adlı şirket tarafından finanse edilen çalışmayla ilgili görüşlerini açıklayan trafik uzmanları, “Artık park ederken kazaların azalacağına inanıyoruz” dedi. İngiltere’de park ederken yapılan kazaların her yıl İngiliz şirketlerine 151 milyon sterline (370 trilyon lira) mal olduğu kaydedildi.

Formüle göre başarılı bir şekilde park etmek için yapılacak işler sırasıyla şöyle:

1- Park yeri olarak, park etmiş iki aracın arasında sizin kullandığınız otomobilin boyunun 1.5 misli kadar mesafe bulunan bir yer seçin. Tabii seçim şansınız varsa...

2- Park yerinizi buldunuz. Uygunluğunu test ettiniz. Şimdi öndeki otomobile paralel şekilde yanaşarak arka tamponunuzu onun arka tamponuyla aynı hizaya getirin.

3- Eğer arkadaki araçlar siz bu işlemleri yaparken hâlâ korna çalmaya başlamamışsa, direksiyonu park yapacağınız yönde sonuna kadar çevirerek geri gitmeye başlayın.

4- Otomobiliniz kaldırımla 45 derecelik bir açı yaptığında direksiyonu tam tersi yönde son noktasına kadar çevirin ve geri harekete yavaş yavaş devam edin.

5- Buraya kadar her şey tamam. Arabanın burnu kaldırıma 35 - 40 cm yaklaştığında arka tekerleğin kaldırım taşına çarpmaması için direksiyonu düzeltin.

6- İleri ve geri hareketlerle otomobilinizin öndeki ve arkadaki arabalardan eşit uzaklıkta olmasını sağlayın. Artık gönül rahatlığı ile kontağı kapatabilirsiniz.

MD: Her ne kadar haberde “kadınlar iyi araba kullanmaz” diye seksist bir önyargı varsa da, kadınların matematik yapabileceklerini söyleyip durumu biraz olsun kurtarıyorlar.

Şaşırtıcı Sorular

(Piref. H. Ökçeş, Cumhuriyet'in Bilim Teknik eki)

[...] Tempo dergisi Nisan ayının ilk haftasında "Zekâ Oyunları" eki verdi. Yabancı bir yayından tercüme olduğu anlaşılan bu ekte "şaşırtıcı sorular" ve "eğlendirici problemler" yer almaktaydı. Sayfa 13'te "el sıkışma" adlı bir soru gerçekten "şaşırtıcı" ve pek "eğlendirici"ydi. Soru aynen şöyleydi:

İşle ilgili bir toplantıda her kişi diğerinin elini bir kez sıkıyor. Eğer 50 el sıkışması yapılmışsa, görüşmeye katılan toplam kaç kişi olduğunu söyleyebilir misiniz?

Problemi çözenler veya çözemeyenler sayfa 71'deki yanıtta baktıklarında şu satırlarla karşılaştılar:

Toplantıya altı kişi katılmış. Her kişi beş kez el sıkışıyor. Ancak bu durumda ortaya elli el sıkışması yapıldığı sonucu çıkıyor, otuz değil. Dikkat edilmesi gereken nokta el sıkışmalarının iki kişi tarafından yapıldığını hesaba katmak.

Yanıt olarak altı (rakamla 6) kişi verilmişti. Altı kişinin birbirleriyle el sıkışma sayısı 15'tir. Pe-ki, hem sorudaki hem de yanıtta 50 sayısı ner-

den çıkmıştır? Hatayı kim yapmıştır?

Hatayı elbette matematikten anlamayan tercüman yapmıştır. Muhtemelen İngilizce "fifteen" olarak verilen 15 sayısı "fifty" yani 50 ile karıştırılmış ve ortaya gerçekten şaşırtıcı ve eğlendirici bir soru çıkmış. Sorunun yanıtında da aynı hata tekrarlanarak daha da şaşırtıcı ve eğlendirici bir sonuca varılmış.

Bu kadar kusur Tempo dergisinde bulunabilir. Tercümanların İngilizcesi yarım olabilir. Sonuçta Tempo bir matematik dergisi değil. Ben şahsen elim te- sadüfen geçen Tempo yerine "Matematik Dünyası" adlı dergiyi okumayı yeğliyorum. [...]

MD: Özellikle son satır çok çarpıcı ve etkileyici olmuş. Yalnız el sıkışmanın "işle ilgili bir toplantıda" gerçekleşmiş olması nasıl oldu da gözünüzden kaçmış, şaşırdım doğrusu.

Sizin ileri sürdüğünüz gibi soru değil de yanıt yanlışsa, o zaman doğru yanıt $n(n-1)/2 = 50$ denkleminin iki çözümünden biri, yani aşağı yukarı ya 10,5 ya da -9,5 kişi olurdu. Tempo'nun kusurunu affettiğiniz gibi, Matematik Dünyası'nın da kusurunu affedin. ♥

Kahraman Matematik Öğretmeni • Star, 10 Mayıs 2003

Okul lojmanında kalan matematik öğretmeni Serkan Akyaz, sarsıntıda kaçmadı. Yatakhaneye koştu. Koğuşa girerek öğrencileri uyandırdı. Ama kendisi enkazda can verdi...

Bingöl Çeltiksuyu YİBO'nun enkazından sağ olarak kurtarılan 7'nci sınıf öğrencisi 13 yaşındaki Zeki Göçmen, Serkan öğretmeninin öğrencilerin hayatını kurtarmak için kendini feda ettiğini söyledi. Bingöl Devlet Hastanesi'ne kaldırılan Zeki Göçmen, facia gecesini şöyle anlattı:

"Yatağım pencerenin altındaydı. Sarsıntıyla yıkılan duvardan dışarıya uçtum.

Gözlerimi açtığımda okul bahçesinde yatıyordum. Kalkmak istedim, kollarımı kullanamadım. O sırada lojmandan çıkan öğretmenimiz Serkan Akyaz yanıma gelerek, 'Sen kurtuldun. Ben içeri giriyorum' dedi. Koşarak yatakhaneye girdiğini gördüm. Öğretmenimin tüm koğuşların kapısını açarak öğrencileri uyandırdığını kurtulan arkadaşlarımdan öğrendim. Beni hastaneye götürdüler. Daha sonra öğretmeninim öldüğünü duydum. Çok üzüldüm."

Birçok öğrencisini kurtaran 26 yaşındaki kahraman öğretmen Serkan Akyaz'ın cenazesi, dün memleketi Kırıkkale'ye gönderildi. 4 yıllık öğretmen Akyaz, kılınan cenaze namazının ardından Yeniyapan köyünde toprağa verildi. ♥

• Düzeltme •

Koç Üniversitesi Matematik Bölümü'nden Varga Kalantarov'dan bir mesaj aldık. Geçen sayımızda çok güzel bir kanıtını sunduğumuz Schröder-Bernstein Teoremi'nin Bernstein'ının belirttiğimiz gibi Rus Matematikçi Sergei Bernstein değil, Alman matematikçi Felix Bernstein olduğunu söylüyor. Varga Kalantarov'a teşekkür ediyor, yanlışımızı düzeltip okurlarımızdan özür diliyoruz.

Felix Bernstein (1878-1956). Önce Cantor'la, sonra da Göttingen'in altın çağında Hilbert ve Klein'la çalıştı. Tezini kümeler kuramında yazmış, daha sonra ordinal sayı-

lar üzerine önemli bir makalesi yayımlanmışsa da, daha çok uygulamalı matematikte çalışmıştır. Yaşamı boyunca en az 128 matematiksel makaleye imza atmıştır.

Sergei Natanovich Bernstein (1880-1968). Rusya'da liseyi bitirdikten sonra Paris'te Sorbonne'da ve Ecole d'Electrotechnique Supérieure'de okumuştur. Adaşı Felix Bernstein'dan önce (1902-1903) Göttingen'de bulunmuştur. Doktorasında Hilbert'in Ondokuzuncu Problemi'ni çözmüştür (elliptik differansiyel denklemlerinin analitik çözümü). Sürekli fonksiyonlara polinomlarla yakınsanması konusunda çalışmış ve adıyla anılan Bernstein Polinomları'nı bulmuştur. Uygulamalı matematiğe de eğilmiştir.